

Hodes, Aleš; Mokrý, Matouš; Menšíková, Tereza

Úvodník

Sacra. 2023, vol. 21, iss. 2, pp. 5-6

ISSN 1214-5351 (print); ISSN 2336-4483 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.79054>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20231220

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Vážené čtenářky / vážení čtenáři,

tematické číslo 2/2023, které máme tu čest představit na následujících stranách, zasahuje do obecné problematiky politiky a náboženství držené pohromadě volným poutem zájmu o mocenské dynamiky v interakci s rozličnými konceptualizacemi náboženského fenoménu. Motivace prozkoumat styčné body, propletení, či dokonce kriticky odkrýt proces utváření nerovných mocenských vztahů prostřednictvím, v souladu či interpretací a následnou artikulací náboženství, jež bude možné obdivovat u autorů obohacujících obsah našeho časopisu, však v předchozích letech z mnohých důvodů skomírala. Paralyzující efekt dvojího závoje, který v jednotlivých úrovních akademického studia odrazoval zájemce naplněné duchem zvědavosti či odhodláním adresovat problém, jenž hrubě zasahuje do životů jejich či jim blízkých, koresponduje s oběma součástmi této problematiky. První z nich není možné přehlédnout, protože se třepotá již u vstupní brány do oblasti studia politického jako zkoumání, které je mnohdy charakterizováno jedinečnou náchylností k promítání vlastních zájmů a zlotřilých ambicí číhajících v zákoutích výzkumu a připravených paraziticky uzmut patinu výsostně vědecké tradice. Jakékoliv následující kroky skrze tento hraniční přechod musí být tedy svázány zvláštními podmínkami rituální čistoty. Břemeno takovéto nutnosti se usazovalo na celý „scholastický svět“ po staletí jeho formování a nabývalo na hustotě osobitou interní strukturou a pozicí ve vnějším společensko-politickém uspořádání. Pokus o zavítání do oblasti studia prostřednictvím sond do případů spjatých s mocí, dominancí a řádem tak začínajícímu badateli nakládá na hřbet nezměrnou tíhu, od které není možno si ulevit, aniž by z prazvláštního kraje nebyl jedinec deportován s cejchem ideologické subjektivity. V tomto případě bychom čtenářům váhajícími vkročit do iluzorního minového pole bádání politického, které zároveň minuly slavné statě popisující ono fundamentální dilema od povolanejších autorů, rádi připomenuli, že není třeba se přidržovat sterilizované moralistické ideje zdánlivě objektivního a neutrálního racionálního dialogu, avšak ani se utápět v nekonečném relativismu. Naopak bychom je i tímto souborem článků chtěli navnadit k pokračujícímu procesu přetváření našich akademických mikrokosmů, jež nemusí být pouze místem pokračujícího boje za surchovanost univerzálního a rádoby hermeneuticky uzavřeného vědění, ale také úsilím poskytujícím politické nástroje, jež jsou podmínkou realizace onoho spoutaného poznání v dějinách.

Propojení politického v nejšířším slova smyslu a bádání v oblasti náboženství představuje druhou potenciální překážku, která, přestože je v naší oblasti produkce vědění čím dál méně přehlížena, stále částečně rámuje a směřuje pozorování a explanace. Poválečný intelektuální sekularismus na dlouhá léta vrhl spojení a vztah těchto dvou předmětů výzkumu do temnoty jednolitého rámce instrumentální logiky. Není tedy divu, že komplexnější akademický výzkum jejich vztahu byl odrazován. Kdo by si také přál zkoumat současnou politickou situaci prostřednictvím tlející zdechliny, když je možné se zaměřit na hodující mrchožrouty. Překonáním axiomatického charakteru této teleologické posloupnosti se tedy rozevívá rozmanitost přístupů a pojetí, přičemž právě takové směřování bychom chtěli v připraveném

čísle podpořit. Přes tyto zmíněné nejistoty, které se pojí se zkoumáním náboženství a politiky, nás nesmírně těší, že nyní můžeme představit úsilí autorů, kteří se nezalekli dvojhavé saně číhající v temnotách, a po odkrytí závojų, nabízí vhled do problematik, které, ať už z jakýchkoliv svých důvodů a zájmů, předkládají do akademického prostoru.

Prvním nakouknutím za baldachýny je studie Bohumila Slámy *Islamofobie a identity českých konvertitek k islámu: Transformace kulturní sebeidentifikace a strategie (sebe)prezentace k úspěšné reintegraci. Prostřednictvím narativně-autobiografických rozhovorů s českými muslimkami a jejich následné interpretace dramaturgickým přístupem Ervinga Goffmana ukazuje neuzavřenost procesu re-integrace po konverzi k islámu do většinové společnosti, jež na islám není zvyklá a v níž se mohou objevovat i islamofobní tendence. Dle Slámy tak české konvertitky žijí v neustálém "situačním kompromisu" mezi identitou Češky a identitou muslimky, oscilujícím mezi (selektivním) naplňováním nároků obou identit bez plného smíření mezi nimi. Z mikro-sociologických analýz České republiky se poté dostaneme k problematice propojení pravoslaví a imperiálních zájmů Ruska v Kritické eseji o mediálním obrazu patriarchy Kirilla a ruských vládních představitelů z pera Matěje Macha a Leony Hájkové. V ní demonstrují oboustrannou diskurzivní interakci ruské vlády a Ruské pravoslavné církve, která dodává zájmům státu ideologickou oporu svou stylizací coby ochránce tradičních hodnot "ruského světa" i vyjádřeními konkrétněji legitimizujícími válečnou i vnitrostátní politiku vládnoucí strany Jednotné Rusko.*

V *bádání intersekcí moci a religiozity číslo pokračuje i textem Rozhovor s Margaretou Johnovou z Diabasis o individuálním a systémovém rozměru psychospirituálních krizí. V odpovědích na otázky Simony Hendrychové pak Margareta Johnová, ředitelka transpersonálně psychologického centra Diabasis, odhaluje, jaké dopady má opuštění striktně naturalistického terapeutického rámce na interakci se státem podporovanou zdravotnickou péčí a jak se společenské konfigurace promítají do individuálního duševního zdraví.*

V sekci *Zprávy se poté podíváme na některé důležité události religionistického i náboženského dění tohoto roku. Petra Houserová s Evou Götzingerovou přiblíží akci Mezinárodní studentská vědecká konference 2023, pořádanou pro studenty religionistiky 26.–28. května 2023 ve východočeské Krasnici, zatímco Ivana Srnská podá Zprávu z mezinárodní konference ICEJ Connection v Českém Těšíně, v níž skrze etnografickou sondu popíše významné setkání na podporu Izraele organizované evangelikální iniciativou ICEJ. Zájemci o religionistické knižní novinky jistě nepohrdnou recenzí Petry Houserové na Stručný úvod do teorie rituálu Barryho Stephensona, stejně tak jako bohatým Selection of titles from the interdisciplinary research field of the relationship between religion and politics od Aleše Hodese a Matouše Mokrého, blíže představující vybrané nové tituly akademického výzkumu spojeného s tématem tohoto čísla.*

Inspirativní čtení přeje editoři čísla

Aleš Hodes

Matouš Mokrý

Tereza Menšíková